

Casus clinic memorabiliores in nosocomio chirurgico-practico
Reg. Scient. Universitatis Hung. anno 1835/36 observati:
dissertatio inauguralis medica

typis Joannis Gyurián et Martini Bagó
Budae; Budapest; AUT; HUN 1839

Signatur: 139273-B

Barcode: +Z155351003

Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ155351003>

Umfang: Bild 1 - 36

Nutzungsbedingungen

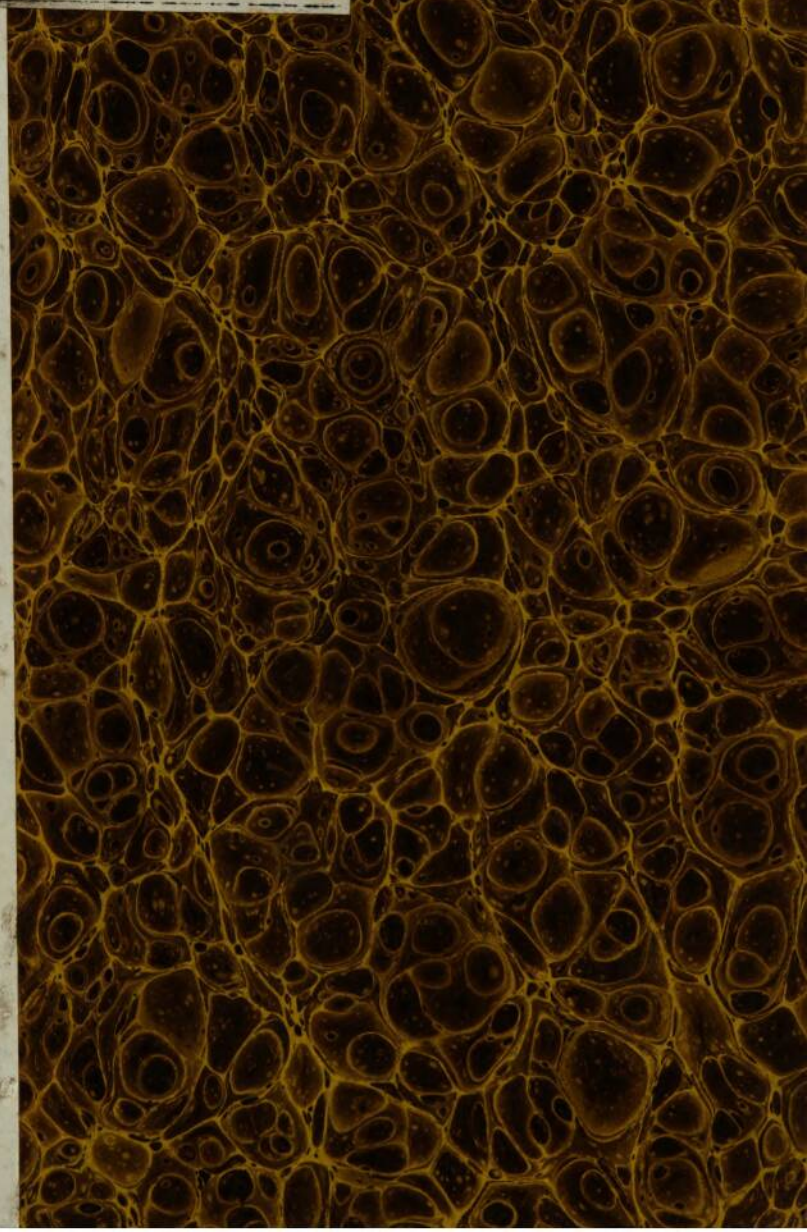
Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzzangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

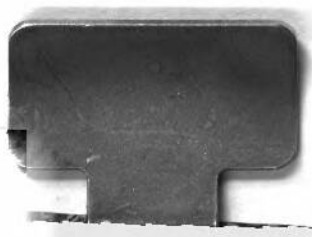
Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

NATIONALBIBLIOTHEK
IN WIEN

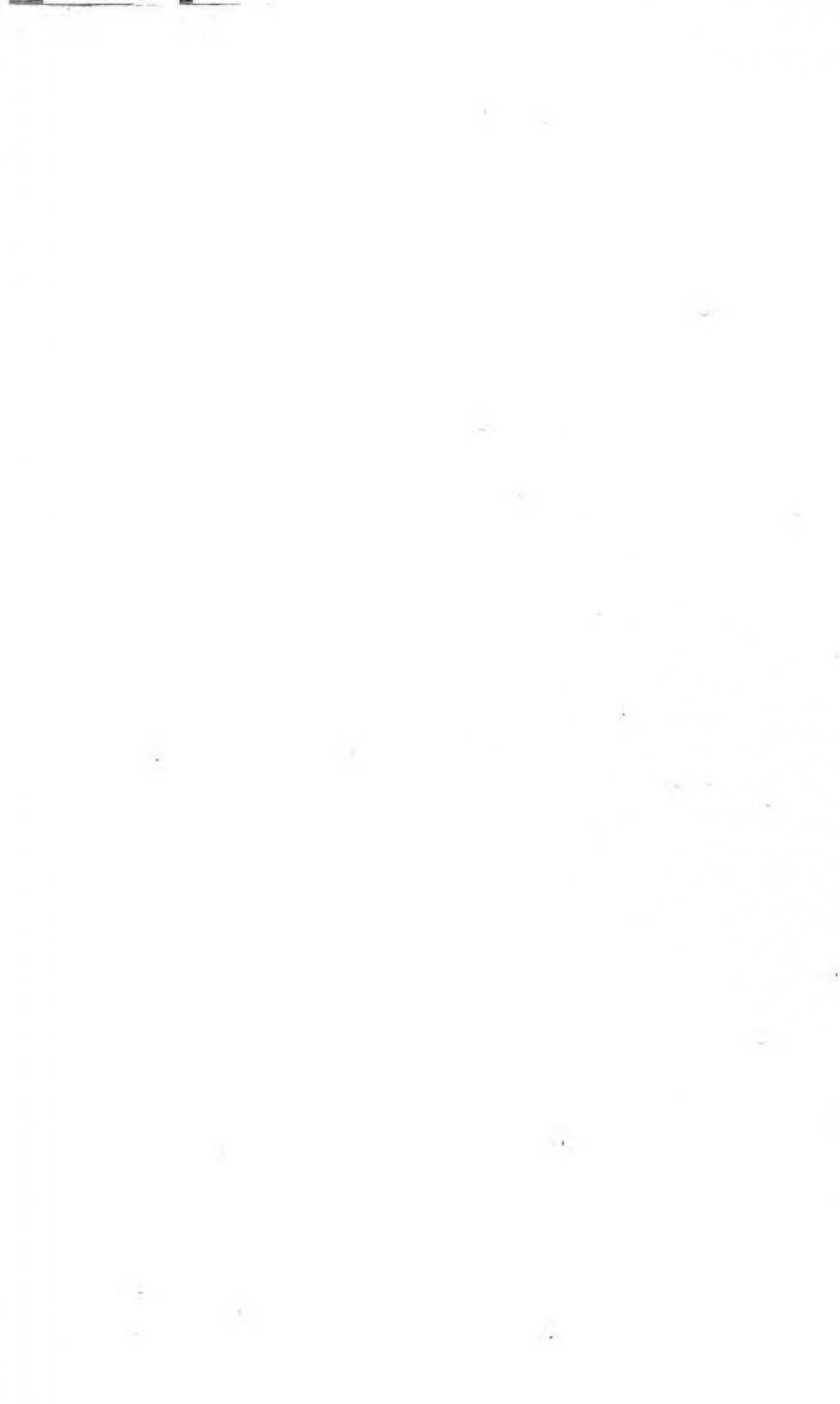
139273-B

ALT-

139273-B

CASUS CLINIC
MEMORABILIORES

129. H. 574. IN NOSOCOMIO

CHIRURGICO - PRACTICO

REG. SCIENT. UNIVERSITATIS HUNG.

ANNO 1835 $\frac{5}{6}$ OBSERVATI.

DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICA

QUAM

ANNUENTIBUS MAGNIFICO DOMINO PAESIDE, AC DIRECTORE
SPECTABILI DOMINO DECANO, AC CLARISSIMIS D. D. PROFES-
SORIBUS PRO GRADU MEDICINAE DOCTORIS RITE CONSEQUENDO
IN ALMA AC CELEBERRIMA UNIVERSITATE PESTIENSI

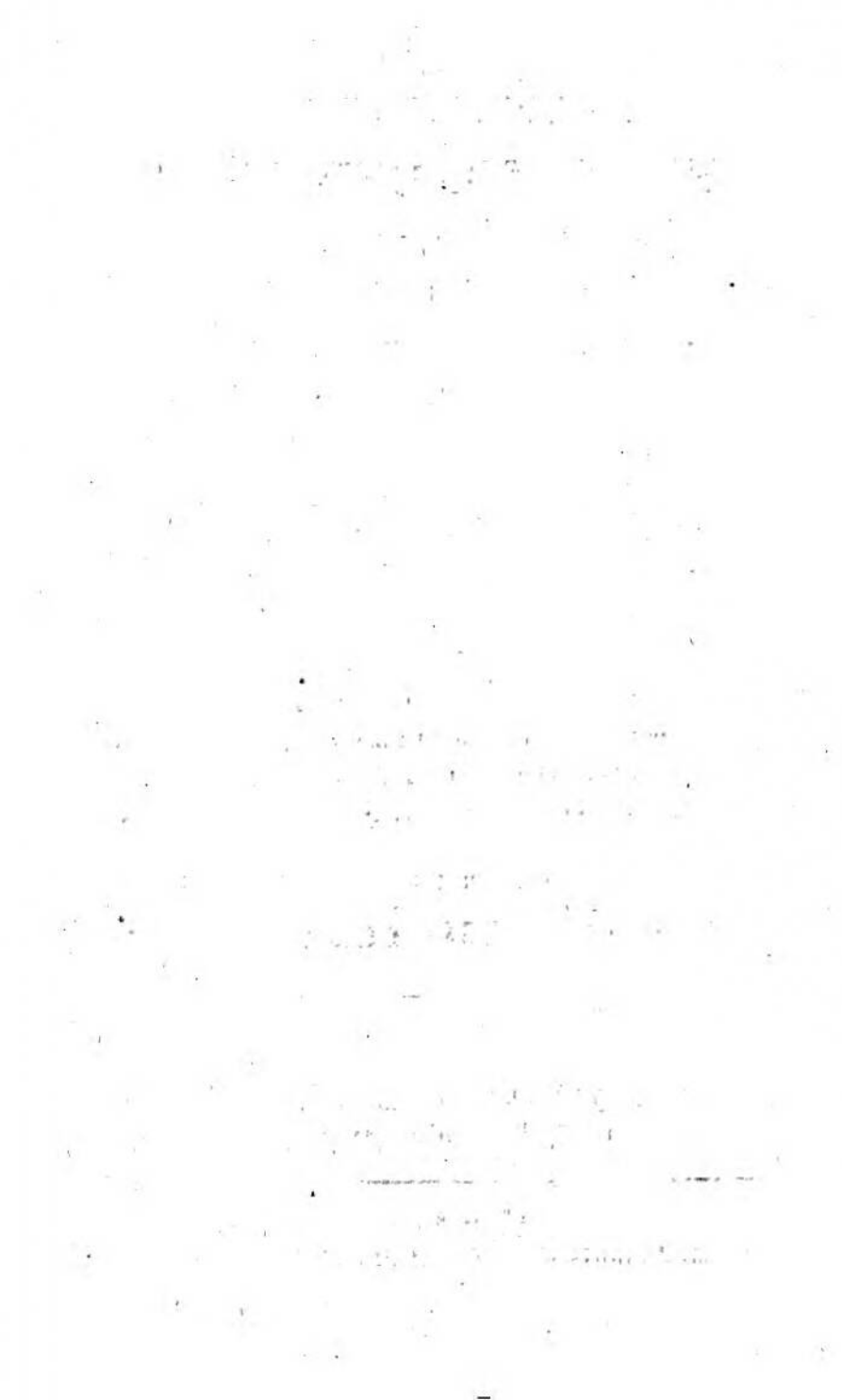
CONSCRIPSIT

GERSON KATONA.

Theses adnexae publice defenduntur in Palatio Universitatis
minori, die 23. Martii 1839.

BUDAE,

typis Joannis Gyurián, et Martini Bagó.

KÖRSETEK RAJZA

A' PESTI

SEBÉSZ-ORVOSI INTÉZETBŐL.

KÖZRE BOCSÁTÁ

ORVOS - DOCTORI RANGRA

EMELTETÉSE ALKALMÁVAL

KATONA GÉZA.

B U D Á N,

nyomatott Gyurián J. és Bagó M. betűivel.

1 8 3 9.

*Nulla re magis ad Deos accedimus, quam salutem
hominibus dando*

Cicero.

*Es ist mit der Kunst, wie mit der Religion, was ihr in
der Kirche seid, müsst ihr auch ausser ihr sein
Pitschaft.*

NAGYSÁGOS
STÁHLY, IGNÁCZ
KIRÁLYI TANÁCSOS
ÚRNAK,

A' SZABAD MŰVÉSZET, ÉS BŐLCELKEDÉS, ORVOSTUDOMÁNY'
ÉS SEBÉSZSÉG DOCTORÁNAK, PESTEN A' MAGYAR KIRÁLYI
TUDOMÁNYOK EGYETEMÉBEN, A' GYAKORLATI SEBÉSZSÉG
RENDES OKTATÓJÁNAK, TÖBB TEKINTETES NEMES
VÁRMEGYÉK TÁBLABIRÁJÁNAK.

200277-03

**AZ EMBERISÉG JÓTEVŐJENEK, 'S
TUDOMÁNYOK BARÁTJÁNAK**

H A T Á R O L A S

...
...
...
...
...
...

legmélyebb tisztelete jeléül

A SZERZŐ.

E I Ó S Z Ó.

Artem experientia fecit.

Marc. Manil.

A' sebész-orvosi pálya-gyakorlat (ide nem értve a' szoros értelemben vett orvosi-gyakorlatot, melly célra külön álló kórház létezik) *járó* és *fekvő* betegek vizsgálatából, 's gyakorlatából áll. A' járó betegek naponként reggeli 8—9 órákor gyűlnek össze az egyetemi kór-intézetnél, hol rövid és dologra tartozó kikérdezés után, az oktató által a' tanítványok előtt kórhatárzat tetetik, 's orvosi szer rendeltetik, azután a' beteg rendelvényvel ellátva háza cresztetik. Illyen betegek nemcsak Budapestről; hanem az egész ország különféle részeiből jelennek meg az említett helyen és időn, 's számuk 183 $\frac{5}{6}$ -ban 1120-ra ütött. — A' fekvő betegek 2 szobában, 12—15 ágyban ápoltatnak, átalánosan a' gyakorlati sebészség tanára (jelenleg nagyságos kir. tanácsos STAHLY ur) 's ennek segéde, egyenként pedig, 2 sebész, 1 orvos nevendék fölügyelése alatt. Ezen fekvő betegek kiválasztásánál, a' hamarabb gyógyuló, vagy mütét alá eshető bajokra van főleg tekintet; mindazáltal idült nyavalyákban sinlődők is fölvetetnek néhány hónapra, hogy a' gyakorló orvosok a' hosszab betegségekről is ítélhessenek 's ösméretet szerezzenek.

Mind a' járó, mind a' fekvő betegek körül vizsgálódó gyakorlatnak meg van a' maga haszna, és elsősege, akár a' szenvedő emberekre, akár a' gyakorló orvosokra vigyük az üdvös befolyást. A' járó betegek, az országnak sokféle vidékeiről kerülvén össze, mintegy kis tükörben mutatják elő országunk járvány, és honos nyavalyáit, 's alkalmat nyújtanak kórismeretink hasznos öregbítésére. Nem lehet még is hallgatással elmellőzni ezen egyebként üdvös módszernek fogyatkozását, azon beteg egyénekre nézve, kik vagy lakhelyök szerfeletti távolsága, vagy úti

költség hiánya, vagy — mi leggyakrabban történik — a' betegséggel további nem gondolás miatt, magokat ujonnan bemutatni elmulasztják, 's így gyógyjavaslatunk sikerét szemlélni nem hagyják.

Általános tekintetet vetvén a' járó betegekre: legtöbben sinlének köszvényes 's köszvényvel szövettett ezer alakú bántalmakban, sokan valának hasbeli dugulásokkal, 's ezek' következményeivel küzködők. A' különböző nemű 's fajú fekélyek száma a' tályogokét kétszeresen haladá. Lappangó 's idült gyuladások főkép a' has' életműveiben mutatkoznak. Az ideges fájdalmak nem kis szerepet játszottak, valamint a' sorvadási bajok sem. Aranyér, szemhályog, takár, rák, görvélykór 's testvére az angolkór bőven, sömör, csúz, vízkór, szélhűdések, váltólázak leginkább posványos vidékekről, 's vérbőségből eredő bajok sűrűn fordulának elő. A' bujasenyv gyakran vala szövetségben köszvényvel, kőkem legtöbbször a' cseesen mutatkozik, egy esetben lábbélpokolt (elephantiasis) is szemléltünk. A' pokolvar hön ismeretes nyavalyánk, alig került előnkbe.

A' fekvő betegek' száma hasonlíthatlanúl kevessebbre üt a' járókénál; hanem ezen mennyiségi hiány kipótoltatik a' miségi haszon által; mennyiben t. i. a' fekvő beteg egész betegsége alatt kórházban tartózkodván, a' gyakorló orvos mind a' kórtüneményeket, mind az orvosi szerek hatását, a' betegség lefolyásán keresztül, tapasztalhatja. Kitészik innen mind a' két orvosló módszernek hasznos össze függése, 's valóban egyiknek, vagy a' másiknak hiánya a' sebész-orvosi gyakorlatra csak károsan hatna. Mind a' szenvedő emberiség, mind a' tanuló orvos nevendékek, örök hálával tartoznak egyetemi' egyik intézetünk' fáradhatlan buzgóságu kormányzójának, nagys. kir. tanácsos Stáhly urnak, azon valódi ember szeretetből származó indulatáért, melly szerint a' fenemlített járó betegek üdvös hatású gyógyítását, jótévőségéből 6 évek előtt megalapítá.

Átnézése a' fekvő betegek rendsorának.

Betegség' neve	műtét	gyó- gyult	javult	nem javult	meg halt
Agyrázódás törődött sebekkel	—	1			
ugy az - - - -	—	1			
Bőrkoszmó - - - -	—	1			
Buja fekély makkrejléssel -	—	1			
- - - 's dobbal -	—	1			
Bujasenyv higanykórral -	—	1			
Csecskőkem - - - -	1	1			
Csecsrák - - - -	1	1			
Csontszú a' felső állcsontban *)	—	—			1
— az orrban - - - -	—	—	1		
— a' lábszárban és lábtőben ugy, az **) - - - -	1	1		1	
Czombkoncz önkéntes ficza- modása - - - -	—	—	—	1	
Dühös eb-marás - - - -	1	1			
Farkas rák - - - -	—	1			
ugy, az - - - -	—	—		1	
ugy, az - - - -	—	1			
Farzsába - - - -	—	—	—	1	
Fenés orbáncz a' borékon, lábfekélyekkel - - - -	—	1			
Fejsértés - - - -	—	1			
ugy, az - - - -	—	1			
Fölösleges lábuj - - - -	1	—			
Fügölyök a' szeméremajkakon	1	1			
ugy, az - - - -	1	1			
Görvélyes fekély a' lábszáron	—	—	—	1	
Hasvízkór - - - -	1	1			
ugy, az - - - -	1	—	—	1	

*) Csontszúhoz szövetkezett bő genyedéssel és sorvasztó lázzal jött kórházunkba 52 éves betegünk, 3ad napra bevégezvén nyomorú életét.

**) a' műtétnek nem akarván magát alávetni betegünk, nem javulva hagyta el kórházunkat.

Betegség neve.	műtét	gyógyult	javult	nem javult	meg halt.
Hideg tályog - - -	—	1			
Higanykór - - -	—	1			
Highmor öbli pöfeteg - - -	—	—	—	1	—
Hudhólyagkő - - -	1	—	—	—	1
Hudhólyaglob sebzés után - - -	1	1	—		
Hüvelykuj szalonnás dagja - - -	1	1			
Idült fekély a' közép lábtón - - -	—	—	—	1	
Kéztődúc - - -	1	1			
Koponyacsont elhalása - - -	—	—	1		
Köszvényes fekélyek, és csontgumók - - -	—	—			
Lágyékszökés - - -	—	1			
Makkrejles - - -	—	1			
— buja fekélyekkel - - -	—	1			
Mérgezett seb - - -	1	1			
Nehéz vizellés - - -	1	1			
Nyulszaj - - -	1	1			
Orrák - - -	—	—	1		
ugy. az - - -	—	—	—	1	
Öblös fekélyek köszvényes letételből - - -	—	—	—	1	
Bágo sómör az arczon - - -	—	1			
— — — njakon - - -	—	—	—	1	
Rákkfély - - -	—	1			
Rákvarancs - - -	1	1			
Szájrák - - -	1	1			
ugy. az - - -	1	1			
ugy. az - - -	1	1			
ugy. az - - -	1	1			
ugy. az - - -	1	1			
ugy. az - - -	—	—	1		
Szokványos fekély a' bal lábszáron - - -	—	1			
Szírt seb a' fejbőnyén - - -	—	1			
ugy. az - - -	—	1			
— — a' jobb kéztön - - -	—	1			
Tályog a' Highmor öblében - - -	1	1			
Taplós csontdudor a' kéztőben - - -	1	—	1		
— fekély lábtőszuval - - -	—	1			

Betegség neve.	műtét	gyógyult	javult	nem javult	meghalt.
Taplós fenés fekélyek csont- lágyulással - - -	1	1			
Térdkalács vizdag - - -	1	1			
Térd-tályog - - -	—	1			
Torok pöfeteg - - -	—	1			
Tömlős dag a' szemhéjon -	1	1			
Törődött sebek agyrazódás- sal - - -	—	1			
Ülep sipoly - - -	1	1			
Végbél-hüvely sipoly - - -	1	1			
Víznyes boréklob, fölnyi- tott lágyékdobbal - - -	—	1			
Vízszerv - - -	1	1			
ugy. az - - -	1	1			
ugy. az - - -	1	1			

Jegyzés. A' nem 'gyógyultak' rendéhez sorozott nevek száma nem csekély, miként az általános átnézésből látható. Erre nézve szükség megjegyezni: hogy a' nem egészen gyógyultak közül, egyiket házi körülmények sürgetének haza menetelre, — másikat azért kellett elereszteni, hogy a' betegekkel teli kórház' levegője ne hátráltassa a' lábadozást, — vagy hogy a' betegség' légrontó természete, a' többi lábadozóknak' egészségét ne kockáztassa. — Legtöbbet kellett az oskolai év' vége következtével haza ereszteni, vagy más kórházakba vitetni. — Egy teljességgel nem javult betegünk elméne, midőn az utolsó és egyedül mentő szernek, a' műtétnek, magát alávetni nem akarná.

EGYES KÓRESETEK RAJZA.

Medicum facit non ars philosophica contentiosa, sed assidua aegrorum observatio.

BAGLIV.

Arcz és kaponya csontok elhalása (Necrosis ossium cranii et faciei) F. J. 22 évű falusi legény 1834. Julius havában, az állkapocs belső bal oldalán egy fakadékot vön észre támadni, melly 10 hét alatt olly rémitő pusztítást tett, hogy a' mint 1836 Apr. 14. intézetünkben láthatánk, a' fej bal oldalán egy jó tenyér nagyságú körülirt pusztulás mutatkozék, izmokkal, véredényekkel, idegekkel tönkre emésztve, honnan a' hálánték-csont pikkelyes része, a' hálánték-ív, az iksont nagy szárnya, a' falcsont alsó része, a' szemgödör külső széle feketedve, 's szárazra halva láttattak. — Illy jelenségek daczára is, jóra üthetőnek mertük határozni az irtóztató alakhoz mért jóslatunkat, szemlélvén egyénünknek erős alkatát, fiatal korát, 's benne a' természeti hatalmas gyógyyerőt, mellynek lehete köszönni azt is, hogy a' rom' helyén, annyi nevezetes véredények és idegek veszhetének el, vérzés 's ideges tünetmények jelei nélkül; sőt már maga a' csont-fene is korlátba (sequester) vettetéék, honnan új csontok képelődését bizton reménylheténk, mit jó tápláló eledellel, 's szilhéj főzet fecskendésekkel igyekeztünk előmozdítani. — Két hónapi gyógyítás alatt legszebben, és legkívánatosabban termődtek uj csontok, 's uj lágý részek, az el hullott fenés csontok helyébe. Oskolai év végével, a' visszatermődésben szépen haladó betegünket kéntelenek valánk hazájába visszaküldeni. — (Dr. Lostajner urtól híven lemásolt képe ezen leirt alaknak, nagys. kir. tanácsos Stáhly urnál látható.)

Highmor öbli tályog. Egy 17 éves, görvélyes küleményű fiunál, fél esztendő nátha következtében, a' bal szemgödör, és 1—4-dik zápfog közti tájon, mind kívül a' pofán, mind belől a' szápadon érezhető, 's kivált a' lágy inyen tapintásra hullámozó tályog képződött, mellyel 6 héti szenvedés után, kórházunkba jöve a' fiu, bajától megszabadulni ohajtván. — Első nap lágyító meleg pépnek külső, 's minden harmadik órában megújítandó fölrakása rendeltetett. Második nap a' tályog, az ínynak legfeszültebb részén tályog-késsel fölnyitattott, mire a' geny magától kiömlött, a' nyílás pedig tépés, és csomós fürke tágitás által, két napig nyitva tartott, azután a' seb, myrrha festvény, 's Ulmus főzettel begyógyított, 's hetedik napra a' fiu mint egésséges eleresztetett.

Farkas rák (Cancer Lupus. Herpes exedens. Noli me tangere) N. E. 42 évű, Pest megyéből Tótalmás helységéből származó földműves nő, 30-k évében rühes volt, 37 éves korában pedig, a' lábszáron történt szűrés következtében lábfelekélyekkel küzdött, mellyek pálinka mosásra alig gyógyulának be, 's im a' jobb szem belső szegletén árpa nagyságú viola színű gümő támadott fájdalom nélkül, hanem később egy vénasszony csinálta fehér kenőcsnek alkalmazására fájdalmas viszketőssé vált, majd aztán mandola nagyságra nőtt, sőt azon-kivül több ugyan olly nagyságú gümők is emelkedének az orr gyökere és a' homlok táján. Házi orvosságul: eczet, bor; pálinka mosogatást próbált az asszony, de siker nélkül, majd év mulva sebészi műtét által szabadult meg a' gümőktől. Azomban évre kelve a' gümős kék-vörös kinövések újra kifakadoznak, 's mindenféle házi szerek daczára annyira elfajulának; hogy 1835. Dec. 15-kén kórházunkban következő kóralakot találánk: az orr-gyökeret elfoglaló kinövés fölfelé a' homlok gödörig, le felé csaknem az orr hegyéig, oldalt mind a' két szemhéjakra, 's az orrszárnyakra kiterjedt, az ábrázat fölött 1 hüv. 's néhány vonal vastagságra emelkedett, egyenetlen göröngyös felületű, kék-vörös

szinű, 's tapintásra vérző volt. Ezen bajnak kiirtására az etető és vas közül, az elsőbbik választott, minthogy a' fekélyes dudor' nagy terjedelme, 's nemes életművekre lett telepedése a' vas-műtételt tilalmazá. Az etetők közül a' *Canquoin*-tól nem rég föltalált tészta választottuk, azon elsőségénél fogva a' *Cosmus* pora felett, hogy a' felszívásnak az egész testre ható következtéseitől nem félhetni, 's ugyan azért a' *Canquoin*-tészta húzamos időig lehet alkalmazni, tetszés szerint változtatni, 's fölrakását különféle úton módosítani, a' legnemesb életműveknek (milyen például a' szem) sérelme nélkül, 's — a' mi legajánlatosb — gyors és bizonyos sikerrel.

Első nap, a' rákfekélyes dudor langyos vízzel kitisztított, második nap a' *Canquoin* tészta a' kinövéshez hason nagyságú vászonra kenve, föltétetett. — A' tészta így készül: *Rp. Chloratis Antim. dr. unam. Chlor, Zinci dr. duas. Far. tritici dr. tres Aqu. d. s. q. s. u. f. pasta.* A' fájdalom enyhítésére, melly a' tészta alatt szörnyű szokott lenni, minden órában egy kalánnal vett a' beteg ezen orvosságból: *Rp. Emuls. amygd. dulc. ex dr. duab. l. a. par. Unc. octo. Laud. puriss. gr. duo Sach. alb. Unc. sem. MDU.* — Harmad napon u. m. Dec. 16-án reggeli 10 órakor a' tészta levéttetett, mire a' kinövés felszine 2 vonal vastagságban, turós sajt formában könnyen lehámlott, a' fekélyes rész azután langyos vízzel megfecskenveztetvén, tésztaival ismét beborított. — Dec. 17. reggeli 10 órakor ismét levéttetett a' tészta, a' leégett rész lágyító pép fölrakása után leszedetett, 's minthogy a' fájdalom nagyok valának, csak éjjelre tétetett föl a' tészta. — Dec. 18. három von. vastag kéreg lón megemésztve, mellynek föllágyítására, 's az izgatás csendesítésére lágyító pép alkalmaztaték, majd langyos vízzel fecskendés közben az emésztett kéreg leszedeték. Illy vigyázás mellett folytattuk az említett hős-szer alkalmazását mig Dec. 21-kén a' hüvelyknyi vastag volt dudornak, csak nyoma maradt fen, a' látás' tehetsége is megjövén, miután a' szemhéjat takaró kinövés elpusztúla, 's nem egyéb, mintegy kisdudor tiszta fekély vala

látható, az orr gyökere, 's jobb szem' belső szegleténél. — 1836. Jan. 4-kén azomban újulással fenyegetett a' fekély, mellynek gátlására elegendőnek találtatott ez: *Rp. Dti Herb. bellad. ex dr. Sem. par unc. octo. Flor. Zinc. scrup. unum. Tinct. anod. s. dr. Un. DS.* Kötözni való. Későbbben pedig etető ezélből: *Rp. Kali caust. pur. gr. sex. Solv. in Aqu. d. s. unc sex. DU.* — A' gyógyítást befejezni szándéklott bánásunk mellett is, ki kiütötték magokat a' vörös-kék színű gümők, min csudálkoznunk nem lehet, ha meggondoljuk ez esetbeli ráknak, már 5 év óta szokványossá vált nyakas természetét, ezen asszony vegy — elfajulásában (dyscrasia). Canquoin tészta, pokolkó, száraz tépés alkalmazásra, Maj 6-kán oda jutott az asszony, hogy csak a' jobb szem' belső szegleténél maradt hátra egy kisdéd tiszta fekélyke, midőn is alkalmasnak látszék már betegünk a' haza eresztésre, főkép azon tekintetből, hogy a' Majus hó tiszta levegőjéveli élés mellett, a' gyökeres begyógyulás annál inkább sikerüljön.

A' farkas rák második példányát láttuk, egy 28 évű köbözös testű, 's tompa nedvkatú, Nógrád megye' Terecske helységéből származott kocsisnál. A' farkas rákfene kezdődött a' jobb orrszárnyon, egyes aztán több szederjes színű gümőkkel, 's 8 év alatt' olly tova harapózott, hogy 1836. Apr. 25. az ornagy részét elfoglaló, 's szájszélekig lefelé ereszkedő vastag setét színű, bőrkével bevont, az alsó ajaknál, 's orr üregnél pedig mélységre siető fekélyedést találhánk. Ezen esetről mélyebben rejtező rákvegyfajulás mutatkozván, mint az előbbinél, szükség vala a' vegyfajulás ellen dolgozni, 's anyagot változtatni; azért is Zittman módja szerint, a' gyógyítás első napján, 10 szemer *Kalomel* 's ugyan annyi *jalapa* gyanta adatek be egyszerre a' betegnek. Ezután 8 napig, 8 üveg erősb, 's ugyan annyi gyengébb Zittman főzetével élt a' beteg, 's újra hashajtó labdacsokat szedett be. Helybeli-kép, a' fekélyes rész fecskendésére ez rendeltetett: *Rp. Summ. hyper. dr. tres Coq. c. s. q. aq. f. 1/4 h. Col. ꝥ. un.*

adde Creos. puri Scrup. Un. a' fekélyt borító kéreg föllágyítására pedig: *lágylító fűszerek főzete.* — 11 napi gyógyítás alatt, semmivel jobbra nem fordulván a' betegség, erősebb anyagváltoztatóhoz u. m. a' Dr. Polyától föltalált 's bebizonyodott erejű Anthracokalihoz folyamodtunk illy formában: *Rp. Anthracokali dr. unam Sach. alb. unc. duas M. f. pulv. Div. in part. ueq. N. 30. DS.* Napjában négyszer, később ötször egy egy port. — Két hónapi vele élés alatt, a' fekélyes rész harapózó indulata szelidült nygan; de az ev elválasztás nem fogyott, 's a' fekély nem száradt, a' beteg ember pedig testében megfogyott 's erejében meggyengült, kit is az Oskolai év végével, mint nem javultat kellett kiereszteni. — Harmadik esetben, egy Nagylóki Fehér megyei 48 évű paraszt nőnél, a' *Canquintésza* újra bebizonyította erejét a' farkas rák ellen.

Jegyzés. Az első kóresetben, a' farkas-rák túltényészetel (hypertrophia) a' két utolsóban, részint felületes, részint mélyebben rágó természettel mutatkozott. — A' farkas rák többnyire falusi és szegényebb sorsú embereket szokott megtámadni, *) 's csupán az ábrázatot, főleg az orrot szereti meglepni. Hasonló a' nyílt-rákhoz, melytől alakjában 's lefolyásában nem is különbözik, csak természetére és a' gyógy módra nézve.

Takár. (Blennorrhagia syphilitica). A' gyógyításban *Dr. Londe* 3 napos gyógymódját követtük, melynek eredményét az 1838-ki Orvosi tár 13dik számában közlöttem.

Hudhólyaglob. (Cistitis traumatica) H.M. 17 évű hajadon, 1835 Octob. 13. hirtelen és vígyázatlanul vetvén magát a' pamlagra 3 hüv. hosszúságu drót hajtűre ült, mely a'

*) Számosak a' gazdagságban bővölködő emberek nyavalyái, de biztonnal nem kevesebbek, a' szegénységgel küzködő halandóké sem; sőt merem állítani, — sulyosabbak 's nyomasztábbak ezekéi, amazokénál; ha pedig még a' gyógyítási akályokat is ide gondoljuk, nem lehet ezen tárgyat eléggé figyelmébe ajánlani minden köztársaságnak.

hücső útján, egész a' hüdholýagba jutott. Mintegy 7 óra mulva, az alhas bal táján, a' medencze üregben; fájdalom jelentgeté magát, melly járkálás, vizellés vagy tapintás alkalmával naponként nagyobbodék, a' hüdholýag' lobjának jeleivel együtt Octob. 16-káig, midön is a' hölgy, orvosi segedelem végett, intézetünkhöz folyamodván, a' vizsgálás alatt csaknem kiállhatlanul égető, 's szúró fájdalmakról panaszkodék, tüzelő szemekkel 's arczczal, szapora és kemény érütéssel, veres vizelettel együtt, melly jelekből, hüdholýaglobra ismertünk: a' tűnek pedig tompa hajtott végével történt becsúszásából, 's bal oldalon a' nyomásra különösen érzékeny fájdalomból, nem különben kül és belső tapintatból, a' tűnek a' hüdholýagbani kereszt fekvésére, 's hegygyel bal oldali irányozására okoskodtunk. — Legelső gyógyjavaslat más nem lehetett, mint a' gerjesztő oknak minél előbbi elhárítása. A' csipésszeli tű-kihúzást tiltá a' tűnek kereszt fekvése, hüdholýagra eshető sértés, és szaggatás' félelme miatt; tehát hüdholýag metszés határoztaték el. Műtét előtt a' gyulasztó láz csilapítására 8 obon vér eresztetett ki, a' jobb kar' véreteréből, azután a' méhhüvely tágitására *Recamier* hüvelytükre alkalmaztatott, 's így Oct. 16. a' hücső, kusztorával (bistouri) függőleges irányban a' hólýag nyakáig fölhasitatott, a' vágótt seb' vérzése pedig hideg vízzel légyőzetvén, az ejtett nyíláson hólýagba tölt mutató új nyílván érezte a' tű kereszt fekvését, 's ekkor a' tű vigyázva megfordítatván, kir. tanácsos St á h l y ur ügyes kezelése által, köz örömmre szerencsésen kivétetett. A' vérzés és gyuladás csilapítására külsőkép jeges párolás, belsőkép mézga-olajos fejet rendeltetett illy formában: *Rp. Ol. amyg. dulc. rec. Pulv. gum. arab. aa dr. duas. Tere. sens. affund. aqu. f. unc. octo. adde Extract. hyosc. gr. duo. MDS.* Minden órában egy evő kalánnal. — A' hajadonnak ép testalkata, 's virító egészségben diszló szerkezete miatt, olly hirtelen és olly szépen gyógyult a' sértés, hogy még hüdholýag-sipoly sem maradt vissza, 's Novc. 16.

3-kán a' veszedelmes bajától megszabadult leány, szülei által örömök közt vitetett haza.

Kérges dob, bujasenyvvel, és higanykórral (*Bubo callosus, cum lue venerea et hydrargyrosi*) M. A. 26 esztendő s asztalos legény, 3 év alatt kétszer szenvedett buja fekélyekben, 's ugyan annyiszorgyógyult ki — noha sokára belőlök, 1835 Jan. havában pedig jobb lágyékán dobot kapott, mellyet hideg viz borogatással, mézes tésztával, sült fokhagymával, majd pióczakkal sem tudván eloszlatni, sebész által fölvágatott, a' vágásra csak vér jövé ki, a' genynek legkisebb nyoma nélkül. Így sem oszolván el a' lágyékdaganat, Aug. hóban következő szereket rendelt a' sebész: *Rp. Ungv. basilici unc. un. Merc. subl. corr. scrup. un. M. f. emplastrum* és még: *Rp. Merc. subl. corr. s. q. aqu. d. sol. gran tria. Micae pan. alb. Sach. aa dr. sem. M. f. pilulae N. 60, DS. Räch Bericht.* 'S ezen labdacsok kétszer ismételtettek. A' bajazomban még inkább növekedett, mivel ércz íz, inydaganat 's a' szájpádon pattogzások támadának, miért is a' beteg Novemb. 4. az inyen és szájszéleken-zúz marához hasonló kütégekkel, mint a' higanykór belyegző jeleivel, 's néha néha előforduló láznélküli csontfájdalmakkal jöve intézetünkbe, egyszersmind ököl nagyságú, kemény, vöröslő, tapintásra fájdalomtalan lágyék doganattal, melly Julius vége óta kérges seb ajkakkal mutatá a' felmetszés jeleit, 's nyomásra kis mennyiségű hig, és mocskos fehér evet bocsáta ki. — Legelőször a' kérges dob mint legkitünőbb, 's a' betegre nézve is legterhesebb baj vétetett szemügyre, mellynek eloszlatására a' *Ricord* javasolta *Merc. subl. corr.* tömény olvadékával, mint illy kérges daganatban leghathatosbnak tapasztalt oszlatóval tévénk kísérletet. E' végre 1 *nehézék Merc. subl. corr.* 1 font vízben fölolvasztatott, 's vele a' kérges dag szünet nélkül pároltatott két óra mulva a' külbőr gyuladt lőn, 's nem sokára apró hólyagocskák jelenének meg, magoktúl fölfakadozók. A' fájdalom tiszta langyos viz alkalmazására csilapult, a' fölfakadt

hólyagocskák pedig *horgany virág* (flores Zinci) alatt kiszáradtak. — 14 napi borogatásra a' lágyékdob jóval kisebbedett ugyan, de egészen el nem oszlott. Elégnek itélvén a' kísérlet sikerét ennyiből megtudni, az ismeretes iodinához folyamodtunk, hogy betegünket a' gyógyulásban biztosabbá tessük, illy formában rendelvén az említett szert: *Rp. Kali hydroiod. gr. octo. Solv. in aqu. d. s. unc. una. DS.* Négy-szer napjában 25 cseppet vízben bevenni. *Rp. Kali-hydroiod. gr. sedec. Axung. porc. utc. un. DS.* Kenőcs, mellyel reggel a' czombok belső oldalát, estve a' lábszárakat kell kenni. Négy napi vele élés alatt a' szövetkezett baj jelei annyira javultak, hogy Nov. 25. gyógyultan indulhata el emberünk.

Kéztő indúcz. (Ganglion carpi) Egy 11 évű pesti fiúnak, a' jobb kéztő háti oldalán, középszerű makk nagyságához hasonló, a' külbőr színével egyező, nyomásra érméczés, mozgó, tapintásra sem fájdalmas, lassanként fejlődő tömlős dag (indúcz) támadott; elesés után. A' fiu nem szenvedett ugyan alkalmatlanságot a' dagánattól, mindazáltal kívánczozott megszabadulni tőle, miért is az indúcz, kórházunkban gyökere-sen kiirtaték; — 's ezen műtétel a' szerencsés kimenetel; és hirtelen következett hegesztő gyuladás miatt, említést érdemel; annyival inkább, minthogy az indúcz, visszatermődése miatt nyakas szokott lenni, 's ugyan ezért sokféle úton szokták azt kiirtani. Nálunk következő módon történt a' műtétel: a' dagot borító bőr, a' daggal együtt megfeszítetvén, tályog-lándzsával mind a' bőr, mind a' dag zsacsója keresztül merszetett, a' dagban rejtezett fehérynyes folyadék kiirtitett, a' vérzés, melly csak csekély volt, hideg vízzel elállitattott; ezután a' sebajkak tapasztó szilákokkal egyesitetek, mélyekre nyomfólt, erre pedig kalánforma kötözés alkalmaztaték. — Harmad napra a' kötés fölnyitvatván a' tömlő nagyobbára összeforrvá, a' sebajkak pedig hegedve találattak.

Bőrkoszmó (*Porrigo impetiginosa*) R. M. 23 évű bécsi kosár-csináló, magasra nyúló, még is köbczös természetű, 's tompa nedvkatú, bőrnyavalyákra hajlandó ember, ótvárban, csalánküteggben, veres himlőben szenvedett régente, 1834 Dec. utó napjaiban pedig, hurutos láz után fülfolyással kezdődő, 's arczát ellepő kiütésektől lepeték meg, 's 1835 Január egész hónapjában a' Rokus kórházban többféle szerekekkel gyógyíttatott, — kórházon kívül pedig a' nyavalya még inkább terjedvén, Febr. 11-kén 1836. egyetemünk sebészi kórházában keresett orvosi segedelmet. Ekkor a' homlok és halánték tájon, az egész abrasaton — orrot és szemet kivéve — a' füleken, 's azokon tul egész a' csecsnyujtványig, 's a' fő hajas részéig apró fakadékok látszottak, helyenként fehér-sárgás nedvet kibocsátók, sárgás varrá keményedők, 's helyenként apró fehéres pikkelyekben lehámlók, a' var' újra képelődésével, égető viszketeggel, kedvetlen szaggal összekötve. Hasonló bőrkiütések valának a' két hon alatt, a' könyök és térd hajlásokban, főleg pedig a' lágyék és fantájon, még a' makkpórt, boréket, középhúst sem véve ki. — A' kiütéstől szabad bőr, száraz és izzadáástól elszokott, a' máj, puffadt vala, 's 5 nap óta láz mutatkozik a' betegnél. — Gyógytervünkben olly szerekről kellett gondolkodni, melyek ezen nyirkos nedvű egyénnél, a' tápnedvek beteges vegyületét megjobbítván, 's az ürítő utak munkásságát különösen a' bőr gőzölgeset előmozdítván, a' külbőr és belső-életmivek közti viszonyt jó lábra állítsák. Tapasztalás utján ezen célra legjobban megfelelőnek tálaltatott a' Zittman Dtuma szoros életrend és szappanos mosogatás mellett. — Febr. 13. mint a' gyógyítás első napján Zittman módja szerint ezen hashajtó labdacsok rendeltettek: *Rp. Mur. hydr. mit. Res jalap. aa gr. dec. M. ex u. f. mas, pil. For. pul. N. 10. Consp. pulv. r. liqu. DS.* Ehgyomorra egyszerre bevenni. — Este felé két széketétel következett, hó mennyiségben. Az egész test szappanos vízzel megmosatott. Más nap u. m. Febr. 14. a' be-

teg Zittman főzetével kezdett élni, akképen, hogy dél előtt az erősebb főzetből egy üveget (1 font) lágy melegen, ágyban tartózkodva; délután a' gyengébből szinte egy üveget közép mérsékletben szede be őt. — napoki g. A' 6-dik napon a' higanys labdacok ismételtettek, 6 széketélt okozva. Következett 3 napokon, a' még hatralevő 3 üveget szede a' beteg, a berekesztőleg a' labdacokat vevé be. — A' gyógyítás 3-k napján elkezdődött lehámlás, mindennapi rendes mosogatás mellett oly szépen haladt, hogy 10 napra sehol sem mutatkozik var. Hogy pedig a' bőnyavalya annál bizonyosabban elenyesszék, szoros életrend, és mosogatáson kívül, utógyógyításul ez rendeltetett: *Rp. Rad. Sassap. gen. unc, duas. Rad. bard. unc. un. Coq. c. aq. f. libr. trib. Reman. librae un. colata DS.* Egy napra való: 'S ez négy nap ismételtetett, az ábrázat *Chlor. Calc.* olvadékkal mosatott, az iny fájdalmas daganat mint mellékes baj *Oxycratummal* öblítettett. — Illy módon, betegünk 16 nap alatt megszabadult alkalmatlan bőnyavalyájától. — Különös volt, hogy izzasztó főzet bevétele alatt, a' bőr még csak hajlandóságot sem mutata az izzadásra, melly hiányt a' naponkénti bő hasürülések pótolának ki (16 nap alatt 56 széketétel). A' bélcső csikarásait és korgásait kivéve, más alkalmatlan tünetények nem mutatkoznak.

Fekélyek. különböző természetűek fordultak elő, t. i. hol egyszerűek, hol szövethazottak csontszúval, öblökkel, sipolyokkal, csontlágylással, lágyrészek fenéjével stb. majd köszvényes, majd sömörös indultuak, mellyek közül némelleyek mütét alá estek, mások húzamos és alkalmas bánás, nevezetesen vizarányos fekvés, tisztán tartás, 's gyógyjavaslati kül és bel szerek által kigyógyultak. Különösen említést érdemel: egy

Szokványos megrögött fekély, melly egy 42 éves kufona szolgált ember bal lábszáran, 8 évig tanyázott, két tenyér nagyságnyi területen. A' sinlódó a' Rókus és

irgalmas barátok kórházában esztendőig gyógyította magát, a' Sáros és Császár fürdőkkel hópapokig sikeretlenül élt. Kórházunkban *Kína* főzettel tartottuk a' beteget, a' fekélyt pedig eleinte *Acid. pyrolign. in Dto Summ. hyper.*, később a' felesleges sarjadás gátlása végett *Creosottal*, majd *Tinct. anod. in Dto Ulmi* tisztítottuk, 's elszáraztató czélből *fontanella* is képzeltetett a' czomb belső oldalán. Illy gondviselés alatt, betegünk bámulásig megerősödött egész testében, a' fekélyes rész is annyira összehúzódott, hogy kórházon kívüli gyógyulása, csekély felügyelés mellett réménylhető vala. — Nevezetes volt még a' következő:

Rákfekély. (*Ulcus carcinomatosum penis*) B. S. 28 éves izraélita, a' szeméremtag alsó lapján a' makkbőrféktől $\frac{1}{2}$ hüv. távolságra, tallér nagyságú terepély, 's kifordult szélű, taplós $\frac{1}{2}$ hüv. fölemelt fekélyes kinövést mutatott, melly önvallamása szerint 11 hét előtt kezdődött lencse szemnyi pattanással, külső sérelem és közösülés nélkül, melly pattanás csak hamar fölfakadt, fehéres kék nedvet bocsátván ki, 's a' leírt nagyságra növekedvén. Kórházunkba jöttével, szúró szaggató fájdalmak szövetkeztek a' bajhoz, a' golyókra és czombokra terjedők, a' fekély felszínén szürkén kékes, körületén gyuladt vörös színnel. A' buja fekélytől az által különböztettük meg, hogy nem szalonnás a' fekély talaja, nem szaggatott a' széle, nem chancre szagú az ev, 's a' higanyfélékkel hetekig tartó orvoslásra sem engedett a' baj. — 1835. Dec. 14. borogatás végett *Cicuta* főzet és *Subcarb. ferri* rendeltetett, következő módon: *Rp. Herb. Cic. unc. un. Coq. c. s. q. aq. f. p. 1½ h. Col. libr. unc. adde subcarb. ferri dr. duas DS.* Mosogatás és borogatásra. Belsőkép a' rákos hajjandóság ellen: *Rp. Extr. Calend. Subcarb. ferr. aa dr. un. Extr. cicut. scrup. un. F. pil. N. 60. DS.* Első nap 6 pilulát azután eggyel többet, ha bántalmat nem érez. — Négy napig semmi változás a' rákfekélyen. Dec. 17. a' *Cicuta* főzethez *Creosot* adatott borogatásul, — a' labdacsok megmarad-

lak. A' creosottali mosogatás 6 napig, égető fájdalmat okozott ugyan, de a' beteg javára, annyira, hogy a' fekély szemebetünőleg kisebbülvén tiszta indulatóvá változott. Dec. 23. az izraelitát haza bocsátánk olly meghagyással, hogy a' rendelt szereket otthon is folytassa, 's a' fekélyt tisztán tartsa, 's ime egy hónap mulva újra bemutató magát, midőn örömmel szemléltük a' csaknem elmetszésre szánt vesszőnek tökéletes meggyógyultát.

Buja fekély, makkrejléssel (Ulcus syphillicum, cum phimosi symptomatica) D. H. 23 évű Weimárból származott kádár' tisztátalan elhálás után, Nov. 7kén kapta baját, 's Nov. 16kán kórházunkba jött. Minthogy első ízbeli és nem régi, 's nem is felettebb terjedt vala a' fekély, és makkrejlés, próbat tevénk higany nélküli gyógyítással, olly tervvel, hogy a' lobot mind helybeli véreeresztés, mind gyakori hashajtók és vékony eledel által sajátságából kivetkeztetvén, elgyengítsük. Miért is a' fantájjra 12 pióczát alkalmazánk, a' fekélyt tiszta langyos vízzel megmosatánk, 's minden napra 8 lat hús és 1½ zsemlye rendelteték eledelül. Az első, negyedik, és hatodik nap, hashajtóul ez adaték: *Rp. Sal. amar. unc. un. solv. in aqu. f. unc. quat. Col. D.* A' gyógyítás 7dik napján a' makkrejlés a' fekélyvel együtt eltűnt. Nyolczadik napon pedig befejezésül ez adaték: *Rp. Mur. hydr. mū. gr. sex. Pulv. r. Jalap. gr. sedec. Ol. amyg. rec. gutt. quat. M. f. pil. gran. duor. D. pro dosi.* S. Reggel egyszerre bevenni. Nov. 27. egészségben méne haza az ifiu.

Sebek többféle alakúak jöttek elő, u. m. szúrt, törődött, láb, kéztő 's kaponya sértések 's t. b. és pedig ezen utólsók közül kettő, agyrázódással. Czelírányos bánás mellett rövid idő alatt mind meggyógyultak. — A' többek közül nevezetes egy

Mérgeztett seb esete. G. M. 43 eszt. némethoni születésű kocsis 1835. Dec. 3. midőn tímár ura parancsából, a' dögben elveszett nyers marha bőrokról a' szarvakat, vagdálná, a' jobb kezében tartott késsel a' balkéz nevendék uj-

nak első perczen, kised, tekintetet nem gerjesztő, felületés; kissé vérző sértést tón, melyet ő nem annyira a' fájdalom; mint a' folyton szivárgó vérzés miatt, bizonyos barnás irral boríta be, más nap estve, a' sértés helyén, égető löktető fájdashat érzett, sőt le és fölfelé a' lágy részek feszülni, pirosítani, 's érzékenyek lenni kezdének, negyed napra, a' feszülő dag egész hónalig emelkedett fel, 's midőn bizonyos seborvos javasolta szerek, mint káforos ruha, Cicuta tapász nem hogy enyhítenék, sőt még nevelnék a' bajt, a' fájdalom folytonos növekedésével; sebészi intézetünket keresé föl; midőn is a' bal kéz 4dik uj első percze, és középkézcsont egyesülete táján, egy fél hold képű, az izületi szálakig ható, 's vékonyas kellemetlen szagú evét bőven választó szúrt sebet találtunk, honnan lefelé az ujak hegyéig, fölfelé a' könyökig nyúló, kevéssé fájdalmas, itt ott sötét kék vörös, 's fölületesen már már fenének eredett daganat terjeszkedett, egyszersmind a' hosszú hajintó izom inának ragaszkodásánál; egy kerekded, nem nagy nyílású fekély mutatkozott, mely egész körületén, kivált pedig fölfelé, csaknem könyökig nyúló öbölre vezetett, kellemetlen szagú híg ev folydogálván belőle. A' tag azomban még mozogható minden nagy fájdalom nélkül, az érverés lágy, az életerő csökkent vala.

Tudván, hogy 1835ben, Majus hó, óta a' marhadög országszerte hol belrészi lob, hol rossz indulatú zsebre alakban uralkodott, 's könnyen hihető levén, hogy a' járványban elhullott marhák bőrei, kereskedés útján, pesti fenemlített tímárunk birtokába estek; kimagyarázhatjuk, miképen a' dönganyag fertéztette kézi eszkoztől a' mérég a' sértésbe jutott, innen a' szívó edények tehetsége által, az al és fölkarra 's talán az egész vérré is lappangólag átvitetett.

Illy fertéztetés esetében, ideg ösztönző, életerőt emelő, rohadást gátló bel és kül szerekről kellett gondolkodni. Azért is Dec. 9. *Spec. Cephalic.* forrázatban tüstént megfürösztetett, belső kép pedig illepen orvosság adatott. *Rp. Emulsio myg. ten. l. a. par. unc. sex. Camph. gr. sex. Sach. dr. duas.*

DS. Minden órában egy evő kalánnal. — Más nap u. n. Dec. 10. az öblök fölnyittattak, a' középkézcsont tájától a' könyökig, 's ekkor az alkar izmai mintegy kikészítve (meztelen) valának láthatók, minthogy az öblök szélessége miatt, a' fölhasított bőr két oldalra lefittyent. Az öböl nyitás után, hideg víz borogatások *Cephalica* forrázattal keverve alkalmaztattak, és pólyázás, belsőkép pedig adatott: *Rp. Di rad. Arnicae ex dr. duab. par. unc. octo. Extr. cort. per. dr. duas. Camph. gr. quat. Aqu. cin. spir un. unc.* DS. Minden órában egy evő kalánnal. — Dec. 11. az ujonnan talált öblök fölnyittattak, a' kéz ujai felé. Az utóápolás mint a' tegnapi, a' belső orvosság is ugyan az. — Dec. 12. a' pólyázás elmarad 's helyette *Di. Ulmi* borogatás tétetik, 's a' seb káforos nyálkával bekenetik, melly illy formában iratott. *Rp. Muc. gum. ar. unc. sem. Camph. subac. Dr. Sem.* MDS. Ecsettel kenegetni. A' belső orvosság ismételtetik. — Dec. 14. A' kézferdő egy része *Ulmus*, más része *Cephal. speciesből* áll, a' beteg gyengülvén és lankadván következő orvosságot kap: *Rp. Emuls amyg. ten. unc. quat. Camph. gr. quat. Sach. unc. un.* DS. Egy órában ebből egy kalánnal. *Rp. Aqu. Cinn. Spir. unc. quat. Extr. cort. per. dr. duas Sir. cont. aur. unc. sem. S.* Más órában ebből egy kalánnal. — Dec. 15. a' kézferdőhöz *hyoseyamus* fű is adatik, a' fájdalmak enyhítése végett, belsőkép a' káforos fejet ismételtetik, a' másik orvosság elmarad. — Dec. 17. új öblök vétettek észre, melylyek ugyan akkor fölnyittattak. — A' bel és kül szerekkkel való orvoslás folyt egész Januar 13-káig, mikoron már a' beteg olly szembetünő javulást mutatott, hogy élete veszélyen kivülinek, karjának helybéli baja csekélynek, 's a' bebőrödés szerencsés bevégzése kórházi ápolás nélkül is megtörténhetőnek íteltetik, miért is lábadozó emberünk Januar 14. kieresztetett, ki 3 hét mulva karját olly állapotúnak mutatá be, hogy alig viselé már ekkor jelét hajdani — csak-nem halált okozó bajának.

T é t e l e k.

1. A' természeti dolgok vizsgálatában, az elme lát; nem a' szem
 2. A' nyavalyát közvetlenül gyógyítja a' természet, közvetve az Orvos.
 3. A' természetnek hódolva parancsolunk.
 4. A' betegséget általánosan, a' beteget egyénileg kell gyógyítani.
 5. Az orvos-tudományban van helye a' nagy névnek. — Mindazáltal
 6. Ne esküdj vaktában mesterid szavára, 's ne hódolj csupán egy pártnak.
-
7. Az előgátlási gyógymód, minden gyógymódok felett, legtöbb jót tett az emberi nemzetnek.
 8. A' nép' szaporítása, egészségben és erőben tartása, leginkább orvosi közrendtartások által eszközölhető.
 9. Minden nemzet bir saját nyavalyákkal.
 10. Szegénységből súlyosabb nyavalyák erednek, mint gazdagságból.
-
11. Az anyagok' áthatósága (compenetratio) lehető.
 12. Vegytani rokonság csak egy van.
 13. A' mesterséggel készült vizek, fölérnek a' természetiekkel.
 14. A' levegő megfordított fojtó-sav.
-
15. A' láz, mint *kór*, különbözik a' láztól mint *körtünettől*
 16. A' váltó-láz fészke, az ideg, 's különösen a' dúc-rendszerben létezik.
 17. Más természete van a' *gyuladásnak*, más a' *torlódásnak*.
 18. Nagy gyengeséghez, néha erős helybeli gyuladás szövetkezik
 19. A' bőrkiütéseket, *kütegekre* (exanthema) és *bőrszenyekre* (impetigo) osztani, mind kórhatározati, mind orvoslási tekintetből hasznos.
-
20. A' betegséget nem ékesszólás; hanem orvosi szer gyógyítja. CELSUS.
-

T h e s e s .

1. In scrutatione reram naturalium, ingenium cernit, non oculus.
 2. Morbum immediate sanat natura, mediate medicus.
 3. Naturae imperatur parendo.
 4. Morbi generaliter, aegri individualiter tractentur.
 5. Valet in Medicina auctoritas.
 6. Neque tamen temere jures in verba Magistri, nec unam pertinaciter sequere sectam,
-
7. Cura prophylactica inter omnes curarum methodos, plurimum emolumenti generi humano praestitit.
 8. Ad augendum numerum populi, huncque sanum et robustum conservandum, politico-medicae coordinationes plurimum faciunt.
 9. Dantur morbi nationales (nationibus proprii)
 10. E paupertate graviores morbi redundant, quam e divitiis.
-
11. Datur compenetratio materiaram.
 12. Affinitas chemica unica existit.
 13. Aquae medicatae arte et rite factae nativis aequivalent.
 14. Aër atmosphaericus est inversum acidum nitricum.
-
15. Febris qua *morbus*, a febris qua *umbra* morbi, rite distingvenda.
 16. Febris intermittens substratum, systema nervosum, in specie gangliosum constituit.
 17. Alia est natura inflammationum, alia congestionum.
 18. Cum magna debilitate, interdum gravis inflammatio topica jungitur.
 19. Distinctio efflorescentiarum cutanearum in *exanthemata* et *impetigines*, tam diagnostico, quam therapeutico respectu est summe utilis.
-
20. Morbi non eloquentia sed remediis curantur. CELSUS.

THE [illegible]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

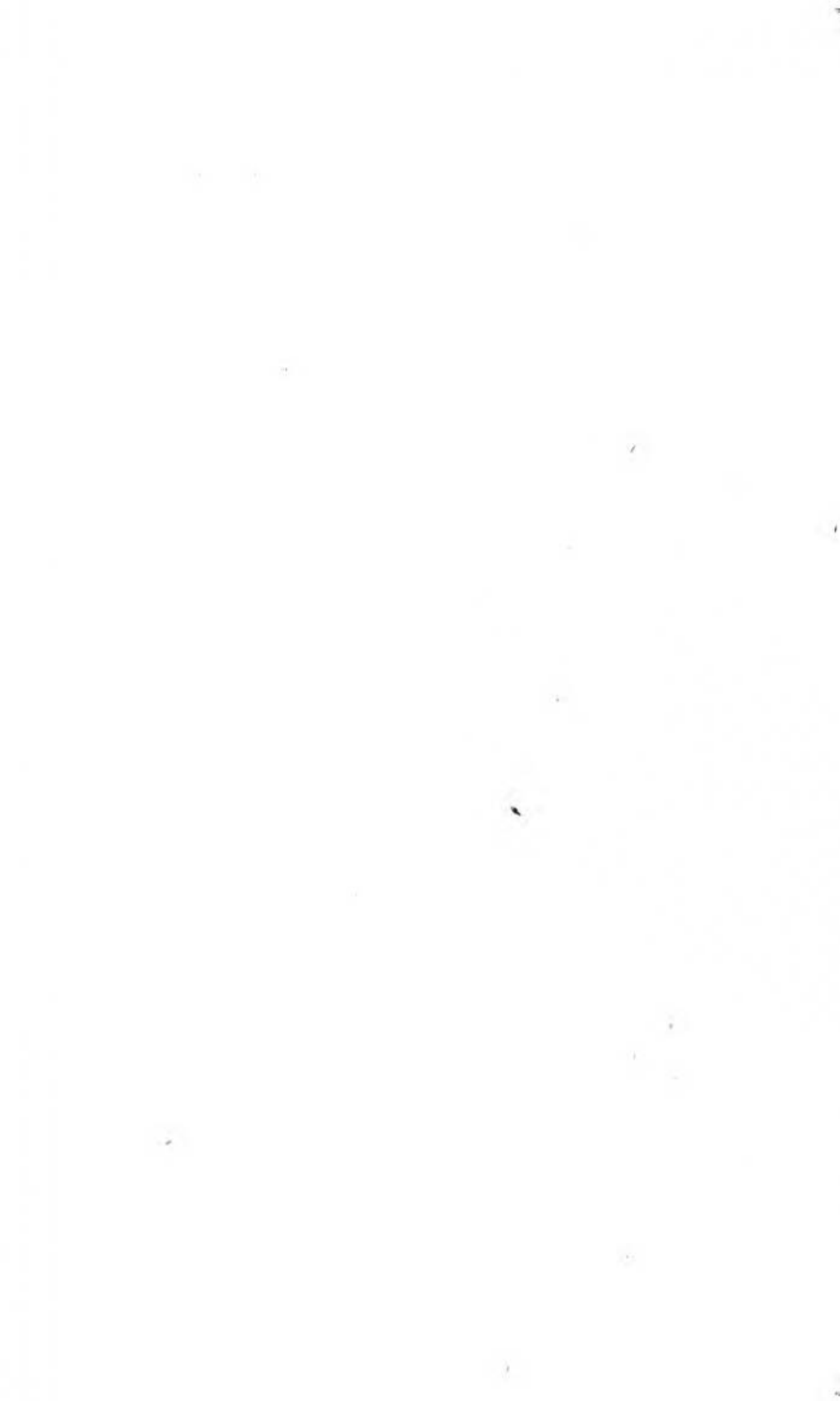
[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

Österreichische Nationalbibliothek

